

Utlåtande 2012: RVII (Dnr 325-827/2011)

En jämlik fördelning av försöks- och träningslägenheter
Motion (2011:31) av Karin Rågsjö (V)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2011:31) av Karin Rågsjö (V) om ”En jämlik fördelning av försöks och träningslägenheter Stockholms stad” besvaras med hänvisning till vad som sägs i detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Karin Rågsjö (V) anför i sin motion (2011:31) att fördelningen av försöks- och träningslägenheter är ojämn mellan inner- och ytterstad, vilket bidrar till att öka segregationen i Stockholm. Motionären föreslår att staden tar fram en tydlig inriktning för fördelningen av försöks- och träningslägenheter så att den blir proportionerlig över hela staden.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd. Östermalms stadsdelsnämnd har inte svarat på remissen.

Stadsledningskontoret anser att försöks- och träningslägenheter utgör en viktig insats för att motverka hemlöshet. Därför har kommunfullmäktige beslutat att Stockholms Stads Bostadsförmedling AB ska förmedla 300 lägenhe-

ter per år genom kommunfullmäktiges indikator. Stadsledningskontoret anser att det är ytterst viktigt att tillgången på försöks- och träningslägenheter är stor såväl i innerstad som i närförort och ytterstadsområden. Dock är det viktigare att det finns försöks- och träningslägenheter att tillgå istället för att styra var dessa finns.

Socialnämnden anser att det är ytterst viktigt att tillgången på försöks- och träningslägenheter ökar såväl i innerstad som i närförort och ytterstadsområdet. Försöks- och träningslägenheter utgör en viktig insats för att motverka hemlöshet och för att ge personer som socialtjänsten har kontakt med, och som inte själva kan bli godkända för förstahandskontrakt på lägenhet, möjlighet till ett eget boende.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd anser att behovet av tränings- och försökslägenheter företrädesvis finns i stadsdelsområdet, endast i undantagsfall söker förvaltningen lägenheter i andra stadsdelar.

Mina synpunkter

Stockholms stad arbetar brett med att bekämpa hemlösheten i staden. För att långsiktigt lösa hemlöshetsproblematiken behövs både många verktyg och nya idéer. Under våren 2012 har arbetet med en ny hemlöshetsstrategi startat och leds av Marie Nordfeldt från Ersta Sköndals högskola. En annan av de insatser som genomförs är Bostad Först, som under 2011 utvidgades med ytterligare 15 lägenheter.

Försöks- och träningslägenheter är en insats för att hjälpa vuxna människor med missbruksproblem, psykiska eller allvarliga sociala problem som behöver hjälp av socialtjänsten för att klara eget boende.

Det är viktigt att kunna erbjuda lägenheter i hela Stockholms stad och att hela staden tar ett socialt ansvar. För att hela staden ska ta ett ansvar krävs också ett fortsatt gott samarbete med privata fastighetsägare att vara med och bidra. Kommunfullmäktige har fattat beslut om att förmedla 300 försöks- och träningslägenheter årligen, ett beslut vi lever upp till. Samtidigt är det viktigt att aldrig bli nöjd utan fortsätta att sätta nya och höga mål.

Stadens riktlinjer anger att i största möjliga mån ska lägenheter erbjudas inom den egna stadsdelsnämndens område för att underlätta den tillsyn, stöd och boendeinsatser som ges. Stockholms stads bostadsförmedling beslutar om tilldelning och fördelning av lägenheter efter ansökan från respektive stadsdelsnämnd. Oftast efterfrågar den enskilde en lägenhet i den egna stadsdelen och endast då det inte finns någon lämplig lägenhet att tillgå i den egna stadsdelen erbjuds lägenhet i annat område.

År 2010 hade vi det största antalet hittills med 319 stycken lägenheter, vilket är nästan en 30-procentig ökning sedan 2006. Även 2011 uppnådde vi målen och kunde förmedla över 300 lägenheter, vilket är glädjande.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2011:31) av Karin Rågsjö (V) om en jämlik fördelning av försöks- och träningslägenheter

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Daniel Helldén* (MP) enligt följande.

Miljöpartiet har länge drivit att ”en fast bostad först” ska bli huvudprincip för arbetet med att minska hemlösheten. Det har vetenskapligt visat sig vara den bästa metoden för att minska hemlösheten.

Det finns ingen typisk hemlös person. Det är avgörande för alla hemlösa att få en fast bostad – det är avgörande för att kunna ta tag i andra problem, oavsett vilka problem det kan vara. Därför vill vi att en fast bostad ska ses som en grundläggande mänsklig rättighet, istället för något som man ska kvalificera sig för. Både internationell och svensk forskning visar att "en fast bostad först" ger resultat.

Miljöpartiet har föreslagit att Stiftelsen Hotellhem ska ha en ny verksamhet med fasta lägenhetskontrakt. Förslaget avslogs i kommunfullmäktige av den moderatledda majoriteten. Förslaget innebär att de tre allmännyttiga bostadsföretagen överlåter ett fast antal lägenheter årligen, utspridda över staden för att undvika segregering, som förvaltas av Stiftelsen Hotellhem. Genom att Stockholms stad beslutar att på detta sätt införa ”en fast bostad först” skulle många människor, som nu nekas lägenhetskontrakt, kunna få fast bostad.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2011:31) av Karin Rågsjö (V) om ”En jämlik fördelning av försöks och träningslägenheter Stockholms stad” besvaras med hänvisning till vad som sägs i detta utlåtande.

Stockholm den

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Anna König Jerlmyr

Ylva Tengblad

ÄRENDET

Karin Rågsjö (V) anför i sin motion (2011:31) att fördelningen av försöks- och träningslägenheter är ojämn mellan inner- och ytterstad, vilket bidrar till att öka segregationen i Stockholm. Av totalt 1 277 lägenheter ligger 62 i innerstaden och resterande i andra stadsdelar. Motionären anser att försöks- och träningslägenheter bör fördelas jämnt över hela staden för att Stockholm ska kunna utvecklas till en socialt hållbar storstad med blandad befolkning. Karin Rågsjö (V) föreslår därför att kommunfullmäktige beslutar att ta fram en tydlig inriktning där fördelningen av försöks- och träningslägenheter blir proportionerlig och där innerstaden ska ha 25 procent av andelen försöks- och träningslägenheter.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd. Östermalms stadsdelsnämnd har inte svarat på remissen.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 16 september 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att försöks- och träningslägenheter utgör en viktig insats för att motverka hemlöshet. Därför har kommunfullmäktige beslutat om att Bostadsförmedlingen ska förmedla 300 lägenheter per år genom kommunfullmäktiges indikator. Utfallet 2010 blev hela 319 lägenheter.

Försöks- och träningslägenhet är insatser enligt socialtjänstlagen. Insatsen försökslägenhet, som är avsedd att leda till att den enskilde får ett eget förstahandskontrakt på en lägenhet är inte en insats som socialtjänsten är skyldig att erbjuda, utan är ett frivilligt åtagande från stadens sida. Den enskilde har ingen rättighet att få tillgång till en försökslägenhet och hans/hennes möjlighet att välja lägenhet utifrån önskemål om var bostaden är belägen är därmed mycket begränsad. När förstahandskontraktet övergår till den enskilde har han/hon däremot möjlighet att byta lägenhet på den öppna bostadsmarknaden. Bistånd till träningslägenhet beviljas enligt socialtjänstlagen 4 kap 1 § och kan överklagas med förvaltningsbesvär. Detta med anledning av att träningslägenhet inte är avsedd att överlåtas med förstahandskontrakt till den enskilde.

Stockholms stads Bostadsförmedling beslutar om tilldelning och förmedling av försöks- och träningslägenheter efter ansökan från respektive förvaltning och har avtal

med de kommunala bostadsbolagen och Stockholms Fastighetsägarförening om förmedling av lägenheter. Bostadsförmedlingen väljer i överenskommelse med fastighetsägaren ut lämpliga lägenheter. På grund av att det saknas lämpliga lägenheter att tillgå inom vissa stadsdelsnämndsområden har stadsdelsnämnder/socialnämnden erbjudits lägenheter i andra områden. Enheten för hemlösa saknar eget geografiskt område och erbjuds därför lägenheter i hela staden.

Stadsledningskontoret anser att det är ytterst viktigt att tillgången på försöks- och träningslägenheter är stor såväl i innerstad som i närförort och ytterstadsområden. Dock är det viktigare att det finns försöks- och träningslägenheter att tillgå istället för att styra var dessa finns. Stadsledningskontoret föreslår att motion (2011:31) om en jämlik fördelning av försöks och träningslägenheter av Karin Rågsjö (V) anses besvarad med hänvisning till vad som anförts ovan.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 30 augusti 2011 följande.

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Socialnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av ledamoten Inger Stark (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Anna König Jerlmyr m.fl. (M), ledamoten Ann-Katrin Åslund (FP), ledamoten Stina Bengtsson (C) och ledamoten Ewa Samuelsson (KD), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Stefan Nilsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 22 juni 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Försöks- och träningslägenheter utgör en viktig insats för att motverka hemlöshet och för att ge personer som socialtjänsten har kontakt med och som inte själva kan bli godkända för förstahandskontrakt på lägenhet möjlighet till ett eget boende. Bostadsförmedlingen förmedlar c:a 300 lägenheter per år, de flesta till stadsdelsförvaltningarna och socialförvaltningen, men även till privata vårdgivare. 2010 förmedlades 319 lägenheter, det största antalet hittills.

Den 23 maj 2011 antog kommunfullmäktige nya riktlinjer för handläggning av försöks- och träningslägenheter. Enligt riktlinjerna är målgruppen för försökslägenhet vuxna personer med missbruks- psykiska eller allvarliga sociala problem som behöver

stöd från socialtjänstens för att få klara och behålla ett boende. Dessa personer ska ha fått relevant hjälp för sin problematik, bedömas ha förutsättningar att klara eget boende och ha en realistisk möjlighet att kunna överta ett förstahandskontrakt på lägenhet. Målgruppen för träningslägenhet omfattar personer med samma problematik, men som i regel har större behov av stöd och tillsyn. Förstahandskontrakt på träningslägenhet kan endast i mycket speciella fall överlåtas till den boende.

Jourlägenhet är en form av träningslägenhet som används för särskilda grupper, främst familjer men även enskilda vuxna som behöver ett kortvarigt boende för att lösa en akut socialsituation. Förstahandskontrakt på jourlägenhet kan aldrig överlåtas på den enskilde.

Syftet med insatsen försöks- eller träningslägenhet är att förbereda den enskilde att klara ett eget boende. Enbart hemlöshet är aldrig ett skäl för bistånd till försöks- eller träningslägenhet. Den placerande stadsdelsnämnden har kvar ansvaret för lägenheten och samtliga insatser till den enskilde så länge boendet pågår.

Försöks- och träningslägenhet är insatser enligt socialtjänstlagen. Insatsen försökslägenhet, som är avsedd att leda till att den enskilde får ett eget förstahandskontrakt på en lägenhet är inte en insats som socialtjänsten är skyldig att erbjuda, utan är ett frivilligt åtagande från stadens sida. Biståndet beviljas enligt socialtjänstlagen 4 kap 2 § och beslutet kan enbart överklagas utifrån laglighetsprövning. Den enskilde har ingen rättighet att få tillgång till en försökslägenhet och hans/hennes möjlighet att välja lägenhet utifrån önskemål om var bostaden är belägen är därmed mycket begränsad. När förstahandskontraktet övergår till den enskilde har han/ hon däremot möjlighet att byta lägenhet på den öppna bostadsmarknaden. Bistånd till träningslägenhet beviljas enligt socialtjänstlagen 4 kap 1 § och kan överklagas med förvaltningsbesvär. Detta med anledning av att träningslägenhet inte är avsedd att överlåtas med förstahandskontrakt till den enskilde.

Bistånd till försöks- eller träningslägenhet är villkorat och gäller under förutsättning att den enskilde följer den genomförandeplan och de villkor som följer av boendet. Genomförandeplanen är individuellt utformad, men innehåller alltid överenskommelse om att ta emot boendestöd och eventuellt även andra insatser från socialtjänsten eller andra vårdgivare.

Enligt stadens riktlinjer för handläggning av försöks- och träningslägenheter är målsättningen att lägenheterna i första hand ska anvisas inom den egna förvaltningens geografiska område. Detta för att underlätta tillsyn, boendestöd och andra insatser som den enskilde behöver parallellt med boendet. När det av olika anledningar inte är lämpligt, t.ex. p.g.a. skyddsaspekter, är det möjligt att söka lägenhet i ett annat stadsdelsområde.

Stockholms stads Bostadsförmedling beslutar om tilldelning och förmedling av försöks- och träningslägenheter efter ansökan från respektive förvaltning och har avtal med de kommunala bostadsbolagen och Stockholms Fastighetsägarförening om förmedling av lägenheter. Bostadsförmedlingen väljer i överenskommelse med fastighetsägaren ut lämpliga lägenheter. P.g.a. att det saknas lämpliga lägenheter att tillgå inom vissa stadsdelsområden har förvaltningarna erbjudits lägenheter i andra områden.

Enheten för hemlösa saknar eget geografiskt område och erbjuder därför lägenheter i hela staden.

Förvaltningen anser att det är ytterst viktigt att tillgången på försöks- och träningslägenheter ökar såväl i innerstad som i närförort och ytterstadsområden.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 16 juni 2011 att avstyrka motionen och åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Rosa Lundmark (V), ledamöterna Magnus Dannqvist m.fl. (S), ledamoten Pekka Koskenvoima m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 6 maj 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Motionären föreslår att kommunfullmäktige ska besluta att ta fram en tydlig inriktning där fördelningen av försöks- och träningslägenheter blir proportionerlig och där innerstaden ska ha 25 % av andelen försöks- och träningslägenheter.

Enskede-Årsta-Vantör har för närvarande 163 lägenheter, 112 träningslägenheter och 51 försökslägenheter. Majoriteten av dessa lägenheter finns inom stadsdelsförvaltningens geografiska område och övervägande i den södra delen, dvs. Hagsåtra, Rågsved och Högdalen.

Förvaltningen anser att behovet av tränings- och försökslägenheter företrädesvis finns i stadsdelsområdet, endast i undantagsfall söker förvaltningen lägenheter i andra stadsdelar. Klienterna efterfrågar också i huvudsak lägenhet i stadsdelen.

Träningslägenheterna används som behandlingsresurs, vilket innebär att klienten får ett omfattande stöd i sitt boende. Insatserna utförs av förvaltningens egen öppenvård och det underlättar därför om lägenheterna finns i den egna stadsdelen.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden avstyrker motionen.

RESERVATIONER M.M.

Socialnämnden

Reservation anfördes av ledamoten Inger Stark (V) enligt följande.

1. Socialnämnden beslutar att tillstyrka motionen.
2. Därutöver framförs följande.

I likhet med förortsstadsdelsnämndernas klienter torde många av innerstadsnämndernas klienter också efterfråga en försöks- eller träningslägenhet i det egna stadsdelsområdet. Det är positivt att majoriteten av våra lägenheter finns inom vårt geografiska område. Tyvärr är det inte samma positiva läge i innerstaden, vilket framgår av fakta från kommunens utredningstjänst.

Likväl som det underlättar för förvaltningarna i förorterna att försöks- och träningslägenheterna ligger i området skulle det underlätta för innerstadsförvaltningarna om de hade fler lägenheter i sina områden. Den ojämlika fördelningen av försökslägenheter ökar segregationen i staden.

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Anna König Jerlmyr m.fl. (M), ledamoten Ann-Katrin Åslund (FP), ledamoten Stina Bengtsson (C) och ledamoten Ewa Samuelsson (KD) enligt följande.

Vi delar motionärens åsikt att hela staden behöver ta ett socialt ansvar. Staden har sedan många år ett omfattande arbete mot hemlöshet. Utgångspunkten är att först säkerställa det akuta behovet av skydd för natten och sedan ha flera vägar tillbaka till den ordinarie bostadsmarknaden.

Under den föregående mandatperioden har antalet försöks- och träningslägenheter ökat kraftigt. 2010 förmedlades totalt 319 stycken lägenheter vilket är mer än en 50-procentig ökning på en mandatperiod. Detta är naturligtvis mycket glädjande.

Vi har via bostadsförmedlingen och Fastighetsägarna Stockholm ett bra samarbete med de privata fastighetsägarna. Dessa fastighetsägare vill ta ett socialt ansvar och räknar med att kunna bidra med runt 50 lägenheter varje år. En stor del av dessa lägenheter ligger i Stockholms innerstad. Detta samarbete ska fortsätta med full kraft.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Stefan Nilsson m.fl. (MP) enligt följande.

Miljöpartiet har länge drivit att "en fast bostad först" ska bli huvudprincip för arbetet med att minska hemlösheten. Det har vetenskapligt visat sig vara den bästa metoden för att minska hemlösheten.

Det finns ingen typisk hemlös person. Det är avgörande för alla hemlösa att få en fast bostad – det är avgörande för att kunna ta tag i andra problem, oavsett vilka problem det kan vara. Därför vill vi att en fast bostad ska ses som en grundläggande mänsklig rättighet, istället för något som man ska kvalificera sig för. Både internationell och svensk forskning visar att "en fast bostad först" ger resultat.

På kommunfullmäktiges möte den 21 februari föreslog Miljöpartiet att Stiftelsen Hotellhem ska ha en ny verksamhet med fasta lägenhetskонтракт. Förslaget avslogs av den moderatledda majoriteten. Förslaget innebar att de tre allmännyttiga bostadsföretagen överlåter ett fast antal lägenheter årligen, utspridda över staden för att undvika segregering, som förvaltas av Stiftelsen Hotellhem. Genom att Stockholms stad beslutar att på detta sätt införa "en fast bostad först" skulle många människor, som nu nekas lägenhetskонтракт, kunna få fast bostad.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Rosa Lundmark (V), ledamöterna Magnus Dannqvist m.fl. (S), ledamoten Pekka Koskenvoima m.fl. (MP) enligt följande.

1. Stadsdelsnämnden beslutar att tillstyrka motionen.
2. Därutöver framförs följande.

I likhet med Enskede-Årsta-Vantörs klienter torde många av innerstadsnämndernas klienter också efterfråga en försöks- eller träningslägenhet i det egna stadsdelsområdet. Det är positivt att majoriteten av våra lägenheter finns inom vårt geografiska område. Tyvärr är det inte samma positiva läge i innerstaden, vilket framgår av fakta från kommunens utredningstjänst.

Likväl som det underlättar för vår förvaltning att försöks- och träningslägenheterna ligger i området skulle det underlätta för innerstadsförvaltningarna om de hade fler lägenheter i sina områden. Den ojämlika fördelningen av försökslägenheter ökar segregationen i staden.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

Bilaga 2

2011:31

2011:31

Motion av Karin Rågsjö (V) om en jämlik fördelning av försöks- och träningslägenheter

Dnr 325-827/2011

Försöks- och träningslägenheter har under många år varit en nyckel till egen bostad för hemlösa och ungdomar, som inte har haft chans att få ett första-handskontrakt direkt. Många hemlösa har via dessa lägenheter fått möjlighet till ett eget hem där de kan rå sig själva och låsa sin dörr. Tyvärr har det visat sig att fördelningen av försöks- och träningslägenheter är ytterst ojämn mellan inner- och ytterstad och bidrar därmed till att öka segregationen i Stockholm.

Stadsdelsnämnderna har inklusive enheten för hemlösa inom socialnämnden totalt 1 277 försöks- och träningslägenheter till sitt förfogande enligt aktuella uppgifter från kommunens utredningstjänst. Av dessa lägenheter ligger 62 i innerstaden och resten i andra stadsdelar. Kungsholmen har tillgång till 19 försöks- och träningslägenheter totalt, varav endast 4 lägenheter i det egna stadsdelsområdet, Norrmalm har 19 lägenheter, varav endast 10 i det egna området, Östermalm har tillgång till 25 lägenheter varav 7 i det egna området och Södermalm slutligen har tillgång till 84 försöks- och träningslägenheter varav endast 32 i det egna stadsdelsområdet.

Av de 10 stadsdelsnämnderna i ytterstaden har ingen tillgång till försöks- och träningslägenheter i innerstaden. Rinkeby-Kista har till exempel tillgång till totalt 105 försökslägenheter, varav 100 ligger i det egna stadsdelsområdet. Farsta har tillgång till 84 lägenheter, varav 82 i det egna området. Enheten för hemlösa har tillgång till 4 lägenheter i innerstaden av 103 totalt.

Självklart finns det säkert många som vill bo kvar i det stadsdelsområde där man är bor när man får en försökslägenhet men det är uppenbart att innerstaden inte är en "option" för de stockholmare som behöver försökslägenheter på vägen till eget kontrakt.

Fördelningen av försöks- och träningslägenheterna cementerar klassklyftorna i Stockholms stad och ökar segregationen. Vår stad blir mer ojämlik, och därmed allt mindre attraktiv att bo i.

För att utveckla Stockholm till en socialt hållbar storstad måste staden bli mer blandad och innerstaden får inte bli ett reservat för de rikaste. Ett led i en sådan strävan vore att fördela försöks- och träningslägenheter jämt över hela Stockholm.

Kommunfullmäktige föreslås därför besluta följande.

Ta fram en tydlig inriktning där fördelningen av försöks- och träningslägenheter blir proportionerlig och där innerstaden ska ha 25 % av andelen försöks och träningslägenheter.

Stockholm den 4 april 2011

Karin Rågsjö